

45

12015

A. JULIÀ POUS

BERNAT MANSO

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF MODERN ART
1000 5th Ave. New York 17, N.Y.

A. Juliá Pous

BERNAT MANSO

COMEDIA EN UN ACTE

Estrenada en el Teatre Romea.
Novembre de 1907.

BARCELONA

IMP. DE LA VIUDA DE JOSE MIGUEL

Junqueras, 7. —Gracia

1907

*A la bona memoria
del meu pare*

A. Julià Guerrero

L' Autor

Personatjes

ROSALIA.	20 anys	<i>M. Cazorla</i>
MERCÉ.	50 »	<i>C. Parreño</i>
BERNAT MANSO.	60 »	<i>J. Capdevila</i>
ENRICH	22 »	<i>A. Galcerán</i>
PERE CLOSCA.	60 »	<i>J. Martí</i>
ALEIX.	30 »	<i>E. Casals</i>
TOFOL	40 »	<i>J. Capdevila (fill)</i>
PAUET	21 »	<i>R. Tort</i>
«VEU DE DONA».		

Dos treballadors ferrers y el noy manxaire. Gent del poble.

La acció en una ciutat important de Catalunya.—Epo-
ca present.

Director artístich: **Jaume Capdevila**

Aquesta obra es propietat de son autor,
qui 's reserva tots los drets. L' Associació
d' Autors Espanyols es l' autorisada pera
'l cobro de la propietat literaria.

Queda fet lo diposit que marca la lley.

Aete únich

La escena representa una ferrería. Porta al fondo que dona al carrer; pero interinament hi ha unas portas vidrieras que no arriban á tapar tota la llum del portal. Al fondo y en el angul de la dreta una fornal. Porta á la esquerra que comunica ab las habitacions interiors; y una finestra balcó á la dreta. Un banch de treball, propi del ofici, que no ocupi molt puesto, atravessat al mitj de la escena; pero molt mes á la vora de la porta del fondo que no del teló de boca. Enclusas, llimas, taladros, ferraduras per la paret, y *una fanga y uu picot*. Al peu del balcó finestra tres cadiras.

(Entenguis per dreta y esquerra la del actor).

ESCENA PRIMERA

ALEIX *y els treballadors que tot cantant, fan la feyna. Al poch rato entra en TOFOL per la porta del fondo. L' Aleix mentras enrahoni no deixarà el seu treball; el mes apropiat es el de llimar.*

TOFOL ¡Bon dia á tothom!

ALEIX ¡Hola, Tofoll! ¿Quina fumareda te porta per aquí?

TOFOL Malas novas, Aleix.

ALEIX Y ¿aixó? ¿Qué pinta malament l' anyada?

TOFOL L' anyada, ray; prou be que va, si no s' espatlla.

ALEIX Donchs, ¿qué teniu?

TOFOL Que farà unas curanta vuit horas que tinch l' euga ajessada á l' estable y no hi ha qui la faixi moure.

ALEIX Y ¿qué t' ha agafat?

TOFOL Noy, no ho sé. Per aixó he baixat de la masía á veurer á tú que t' sembla y qu' es lo que puch fer. Estich cansat de probar remeys aconsellat

per uns y per altres; pero noto que l' euga va de mal en pitjor.

ALEIX Aixó deu ser á consecuencia d' alguna estropada; un cansanci.

TOFOL L' apotecari qu' ahir va passar per allí dalt el mas, va semblarli que tenia una «irritació á n' els destinos»; pero per mí va agafar un cop d' aire, y te tots els «menuts» ressentits. No pot aguantar ni un drap damunt la «ronyonada»; encare no 'l sent se revolca que fa llástima.....!

ALEIX Si que fora una grossa perdua si s' os moria. ¡Valenta euga!

TOFOL No m' en parlis, que sols al pensarhi le pell se m' esborrona com si m' expulsés las moscas d' asa. De remeys si n' hi fet.... tots els que m' han dit; pero tot inutil. Are 'n Vicens de cal Pigot, m' ha recomenat unas fregas ab greix de fetja de llargandaix verge. Diu que á la seva sogra li van tant bé.

ALEIX Donchs, probéu, Tofol; que si 's veritat qu' aquest greix aconsola 'l mal de las sogras no hi ha dupta qu' ha de tenir una virtut sobre natural.

TOFOL Que vols qu' et diga; si be remeys per fora no perjudican, me sembla per altre part que es perdre el temps. Ab aixó Aleix, que m' aconsellas, tu que passas la major part del dia tractan ab animals de ferradura.

ALEIX Lo millor que podeu fer es anar en busca del menescal; qu' al ff y al cap si l' euga s' ha de morir, al menos que 's mori científicament.... lo que no deixa de ser un consol.

TOFOL No vas fora de roderas, Aleix; porque si l' euga se me moria sensa haber agotat tots els medis ne tindria un remordiment.

ALEIX Y... un recort dolorós á la butxaca.

TOFOL No diré que nó. Aixís donchs no hiensem mes. El menescal que li dongui un cop d' ull y que hi tinga tanta bona ma com bons serán el dinerons en que 'l pagaré. Si 'l temps em vaga ja tornaré

avans d' anar per' amunt, per la fanga y el picot qu' os vá deixar el bordegás l' altre dia.

ALEIX Vos mateix, Tofol.

TOFOL Adeu, ab la companyia.

ALEIX Y que os vagi bé.

ESCENA II

ALEIX *y els treballadors que tornan á cantar ab veu bastant alta. Als pochs moments se sent una veu de dona á dintre com si reganyés; presentanse despres á escena en BERNAT que surt per la porta esquerra.*

BERNAT (*Enfadat*). ¡Tel! ¿Veyeu? ¡Ja me teniu la mestressa enfutismada! ¡Y sempra dali que dali ab aquest cant reditxós! ¿Qué viviu sols d' escayola? ¿O teniu l' orga de la parroquia encastada á la nou del coll?... ¡Ja os dich jo que ni un gra massal! ¡Y massa bo vol dir tonto! Si s' os dona com á un dit s' empreneu el bras.... y espatlla. ¿Qué os creyeu perque sou ferrers qu' heu d' acabar en *Gayarras*...? ¡Caraca ab las cantarellas...!

ALEIX Pero... ¿y are per que crida?

BERNAT ¿Per que crido...?

ALEIX Lo que passa en aquesta casa, senyor Bernat, no crech qu' en cap altre passi.

BERNAT Y ¿qué passa aquí? ¿Veyam?

ALEIX Després qu' un homa tot el sant dia treballa senza parar un moment se li crida perque canta...? ¡Aixó no 's just!

TOTS Clar que no.

BERNAT Pero... no compreneu, caps de trons, que la mestressa pateix de migranya y qu' els dias que la te, com avuy, que se revolca per sobre el llit, no sab, pobra, el que li passa.

ALEIX (*Ab despreci*). ¡Qué s' ho curi!

BERNAT (*Disgustat*). D' aixó, Aleix, s' en diu tenir un cor mes du qu' un tros de ferro fret... ¿Ves á mí que

se m'endona que cantessiu tot el dia fins treurer el gargamelló per la boca?... Per ella ho dich, que per mí...

ALEIX Donchs.....

BERNAT (*Interrompint*). ¡Es la mestressa, caraca!... ¡Aquell cap seu, pobre dona!

ALEIX Que s' en faixi un de cartró y que llensi per la finestra el que Deu li ha dat.

BERNAT (*Enfadat*). ¡Ey!... Mira tu..., ¡llengua llarga! Fes-me el santíssim favor de callar ó de ben mirar que xerras... ¿M' has entés...? De lo contrari... veurás com...

VEU (*Desde dintre cridant*). ¡Bernat!

BERNAT ¿Que mana? (*Baixant la veu*). ¡Vaja! ¡ja heu lograt la vostra! ¡Ja me l' heu treta de fogó! ¡Mireu qu' es molt! Y al últim soch jo el que carrega ab las solfas..... ¡Sols mancaban en aquesta casa las vostras cantarelles! ¡Prou n' hi ha ab els cops de mall..... y la migranya de la dona!

VEU (*Desde dintre*). ¡Bernaat...!

BERNAT (*Corrent á dintre*). ¡Ja vaig!

ALEIX (*Sensa que Bernat ho senti*). ¡Calsassas!

ESCENA III

ALEIX, *els treballadors* y ENRICH *qu' entra per la porta del fondo. L' Aleix no deixa el treball mentres conversa.*

ENRICH (*Entrant*). Deu los guard.

ALEIX ¿A qui demana?

ENRICH ¿Que no hi fora l' amo?

ALEIX Noy; ves á dintre y digas al senyor Bernat qu' el demanan.

(*Un noy hi va*).

ENRICH ¿Potser dina?

ALEIX No senyor, no.

ENRICH Que .. ¿que potser está malalt?

ALEIX Tampoch. La que fa prop d' una setmana que jeu es la mestressa.

ENRICH Y ¿que té?

ALEIX Que ja pentina massas anys y mes mal genit... Mes maula que malaltissa... Per culpa d' ella no tenim ni un moment d' expansió.

ENRICH Vaja... que no será tant.

ALEIX ¿No? Probi de viurer aqui dintra. No ens deixan ni obri boca. No podem cantar en aquesta casa: ens han suprimit las olivetas del treball.

ENRICH Aixó deu ser per que cantant feyeu massa feyna.

ALEIX Sempra es treballa de mes allí ahont al treballador no se el considera com es degut. Y no es crega que siguem nosaltres sols els sacrificats. La noya, la filla del amo, farà ja vuit dias que no es mou de dintre. Are mateix no sabrá si el sol surt de nit embolicat ab la fosca ó de dias apagadas las fornals.

ENRICH Y ¿que te la mastressa?

ALEIX Diuhen que pateix de nirvis; pero fa tants anys qu' ho sento dir... que jo crech qu' aquesta malaltia, en lloch de escursar els anys, es un xarop de llarga vida.

ENRICH (*Impacient*). Si que tarda l' amo...

ALEIX Es que potser deu fregar las plantas dels peus de la mestressa ab oli de llumanera estantissa. Ella diu qu' aixis li calma... (*Se dirigeix cap á la fornal*).

ENRICH (*Adelantantse y passejantse de dreta á esquerra y vice-versa*). Are comprench el per que no he vist á la Rosalia. Malalta la seva mare no ha pogut sortir ni á la finestra. (*Petita pausa*). Veyam si d' aquesta feta me calentan las orelles... No hi ha remey, ¡ja está fet! Vuy veurer á la Rosalia y parlari... y he de lograrho... (*Petita pausa*). La grant sort es, que, segons m' ha dit la «víctima» fa molt temps que no s' han vist; per lo tant, no.

es possible qu' á primera vista pugui atinar en una substitució...

(*Se sent la veu de Bernat*).

Aquí ve el veíl... Serenitat; de lo contrari tot el plan s' en va per terra.

ESCENA IV

Els mateixos y BERNAT

BERNAT (*Entrant*). Apa noys, cap á dinar, que ja es mitj-día... ¿Qui em demana?

(*Els treballadors s' en van*).

ENRICH Un servidor.

BERNAT Per molts anys. Vosté dirá.

ENRICH Pero... ¡com! ¿Será possible? ¡Tindrè que dirli... Mirim bé, senyor Bernat! ¿No li recorda la meva cara á un gran amich de la seva infantesa?

BERNAT (*Fixantsi*). No, no... ¡ay, caraca! Are vegi; dispensim, pero de prompta no el recordo. Será efecta dels molts anys qu' un va afegint á la pila y la memoria s' en va. Treguim vosté del apuro; ajudim, veyam si recordo...

ENRICH Vosté, senyor Bernat, ¿no te un amich á Sant Iscle?

BERNAT ¡Ja ho crech! El bon Pere Closca.

ENRICH Y ¿que te un fill?

BERNAT Sí; l' hereuet Pau; qu' are ja deu ser un tros d' home.

ENRICH Donchs... vosté mirantlo está.

BERNAT ¡Com...! ¡Vosté...! ¡Tú...! Pero... ¡es possible! (*Abrassantlo*). ¡Fill meu!

ENRICH ¡Senyor Bernat!

BERNAT ¡Quanta alegría la meva! ¡Caraca! ¡Sempra escrivint: «ja vindrém, ja venim!» y ¡sempra fentse esperar!.. Pero... ¡qui t' habia de coneixer tant crescut y tant... ¡Dom un abrás altre volta; que no sabs tu, Pauet, el goig que sento el tenirte

entre mos brassos! Te tinch devant y em sembla talment mentida. Quand baixarem de Sant Iscle, te vam deixar tan menudet y tant escorregut de flach, que jo sempre deya: «la pell de aquet bordegás es feta de botxacas buidas» ¡Si n' habias d' estar de magra! Y, are, Pauet, ets tot un altre. Y es que la vida viatja en automóvil y las estacions dels anys las passa depressa, molt depressa...

ENRICH Son brometas del *chauffer*; pero qu' á nosaltres no ens fan gaire gracia.

BERNAT Ni mica, noy, ni mica... ¿Y el teu pare...? Creu-ma qu' impacient l' espero. Y ¿te mare, tan reganyona com sempre? ¿Sabs á qui tinch malalteta? es á la Tuyas, la dona. Tu ja la deus recordar. ¡L' altre dia ens va da un susto! Li va venir com un cobriment de cor, quedant tant esgroguehida y freda que tots ens creyam que ja habia fet l' últim badall. Jo ja li preparaba el vestit negra que fa sis anys va estrenar y que per cert tenia mitja por de que li vingués curt... Quand de prompta es reviscola... obra els ulls... llensa un sorpir de vella enamoradissa... em pega una mirada de través... fa un estornut molladis... dona un gemech com de fonógrafo espatl!at... y aquesta encare es l' hora que la tinch allí dintre gemegant... ¡Figurat tu l' esglay nostral

ENRICH No n' hi habia pas per menos.

BERNAT Despres qu' un home ja te el disgust coll avall... are esperat fins á un altre. Aquestas cosas no mes se li acudeixen á la meva dona. Entra, entra que la veurás y també á la meva filla. No te res de la banda de sa mare. Vaig á cridarla veurás. (*Cri-dant*). ¡Rosalia! ¡Rosalia! Potser ella et recordará.

ENRICH No crech li siga difícil.

BERNAT Pero... ¿y el teu pare, Pauet, per que os habeu separat y has vingut tu sol?

ENRICH Pues... per que...

ROSALIA (*Sortin per la porta esquerra y aturantse*). ¿Que vol pare?

BERNAT Endevant.

ESCENA V

ENRICH, BERNAT y ROSALIA

ENRICH (*Apart*). A qui de la teva sanch freda.

BERNAT (*A Enrich*). Quiet; tú no parlis ni et moguis, que no val á ferse senyas. (*A Rosalia*). Aveyam: ¿recordas aquesta cara? Fitxatí bé... (*Rosalia queda sorpresa*). Busca entre els teus recorts, busca. Vuy saber si es de massa vell que la memoria se m' entrenyina.

ROSALIA (*Apart, estrenyantse*). ¡Que significa...?

BERNAT (*A Rosalia*). ¿No hi caus? Repara ab aquetos ulls y el front... ¡igual que se mare! (*A Enrich*). Del teu pare tens el nas y la boca.

ENRICH (*Apart*). Fora bo per llevadora.

BERNAT Vaja; ja ho veig que tampoch hi atinas. Donchs, mira, Rosalia: (*Se treu una carta de la botxaca*). ¿Veus? ¿De qui es aquesta carta que fa alguns dias vam rebre? (*Rosalia no contesta, com no sabbent lo que li passa*). Pero, filla... ¡que estás als llims!

ROSALIA Sí, ja sé; es del senyor Pere Closca, qu' ens diu qu' un dia d' aquets vindrá junt ab el seu fill.

BERNAT ¡Angela María! (*Senyalant á Enrich*). Qu' es aquest.

ROSALIA (*Pasmado*). ¡L' Enrich!

BERNAT A tú t' en passa alguna. En Pere Closca ¿quants fills té? ¿Aquest Enrich d' ahont surt are...? Es en Pauet... ¡el fill d' en Pere...! ¡Babieca!

ROSALIA (*Ab estranyesa*). ¿El senyor?

ENRICH Sí, Rosalia. Y en veritat no me causa la mes petita extranyesa el seu olvit. De molt criaturas vam separarnos y en dotse anys qu' han transcorregut desde aquella fetxa se cambian las faccions completament. Pero lo que no cambia, Ro-

salia, es lo qu' es porta á dintre y te les arrels en el cor y la florida en el anima.

BERNAT (*Apart*). Y aquest de noy era un tonto.

ROSALIA Perdoni..... Mes la sorpresa..... De prompta..... (*Apart*). ¿Qué passa aquí?

BERNAT (*Va á buscar las tres cadiras del peu de la finestra. L' Enrich fa senyas á Rosalia referentas al enredo que promou. S' assentan; en Bernat al mitj. Tot aixó mentras va dient ab aire campetxano*). Deixeuse de perdonis... de vostés... y demás compliments; sino ab tantas etiquetas semblareu las tapas d' un mundo quant arriba de viatge.

ENRICH Ja compendrá, senyor Bernat, qu' ab el temps que...

BERNAT (*Interrompint*). Pero..... ¿y el teu pare, Pauet? ¿Ahont os haveu separat?

ENRICH El meu pare...

BERNAT Pero ¿qué passa? Tu me n' amagas alguna.

ENRICH Senyor Bernat, el meu pare...

BERNAT Sí, digas, que ja estich impacient, ¡caraca!

ENRICH El meu pare...

BERNAT Mira, noy; me trastorna y no sé perque m' assusta lo qu' en tu tinch observat. ¿Per qué procuras evadir tota contesta quant per ton pare pregunto? Si alguna mala nova has de donarme, donámela Pauet, desseguida; que las angunias son las arnas de la tranquilitat; un corch-corch qu' al mes seré desespera.

ENRICH Donchs, be, senyor Bernat: ¿á qué ocultarli per mes temps? El meu pare, el seu amich Pere Closca, está mal, molt mal...

BERNAT ¡No ho he dit...?

ROSALIA (*Apart*). No sé el qu' em passa.

BERNAT ¡Si á mí ningú me la pega! Quant tinch un presentiment... ¡Pero espícat, per tots els sans noms que porta el *Saragossano*!

ENRICH Jo m' he volgut adelantar per prepararlo á vos-té... L' he deixat á la estació; pero no passi cui-dado qu' allí está ben recomenat.

BERNAT Estant malalt deixar-lo sol...?

ENRICH Oh, es que el meu pare...

ROSALIA (*Apart*). Jo estich freda.

BERNAT ¡Caraca, recaraca, caraca! ¿Vols fer el favor d' es-botzar d' una vegada?

ENRICH Donchs, be... la veritat...

BERNAT Parla, Pauet, qu' em tens l' ánima que se ma aguanta ab un fil de fer mitja.

ENRICH Pues... ¡que no hi es tot!

BERNAT (*Ab extranyesa*). ¿Que vols dir?

ENRICH Qu' ha perdut l' enteniment.

BERNAT (*Desesperat*). ¡Ell! ¡En Pera...! ¡Tant trampat... tant alegre! ¡Boig; pero boig! ¡Es possible?

ENRICH Rematat; pero te moments en que ningú ho di-ría...

BERNAT (*Casi plorant*). ¡Pobre Closca! ¡Pobre Closca!

ROSALIA (*Apart*). ¿Pero qu' es aquest embull?

BERNAT Y ¿per ahont se les enfila? Contemo tot, Pauet, contemo tot.

ENRICH Sol pegarli en que jo no soch fill seu.

ROSALIA (*Apart*). ¡Ah, gran tunante!

BERNAT Que... sol... pegarli... que... tu... no ets fill d' ell. ¡Noy: jo no crech que te mare...!

ENRICH ¡Cal! ¡Vol callar! (*Apart*). ¡Pobre dona!

BERNAT Pero, explicat; digas, Pauet: ¿cóm va ser que va perdre l' enteniment?

ENRICH Ja veurá... are li explicaré... Pues... era... socio d' un cassino qu' es titula... «La Buena Fé;» y com en aquestos centres acostuma á succehir, si eran socios una xexantena hi había doscentas opinions; per supuesto totas ellas diferentes. Las

discussions y baralles que s' armavan eran tant violentas qu' els crits se sentían desde el carrer. Y el meu pare sempre deya quant hi había una d' aquestas agarradas qu' el Cassino s' esfonzaba. «Si jo fora President en menos de quinze dias me comprometo á tenirse á tots en pau, units y alegrois.» Tantas y tantas vegadas ho va repetir que al últim van elegirlo. (*Petita pausa*). Y... ja 'l tením President! (*Allre pausa*).

BERNAT Bueno, pero... fins are...

ENRICH Ja veurá. Als pochos dias de la seva elecció se presenta á la Societat ab els nous estatus, y quand tingué á tots els socis reunits, comensá á llegir els articles; y aquí va el primer y de quin no va passar: «Els homes qu' es consideran germans per Adan y la seva dona, si se insultan ó se pegan, obrarán contra la Lley Natural; y com jo si he vingut aquí es perque aquesta Lley se respecti y se compleixi, al primer que se desmandi..... li planto tal plantofada qu' anirá al mitj del carrer.» Mes encare no ha acabat de llegir l' ultim mot que las taulas, banchs, tinters y un globo de cartró ahont hi ha els mars y els rius y els dos polos ab ses montanyas de neus y las cinch parts de la terra... ¡tot aná per sobre el pare, deixantlo fet una l'ástima...

BERNAT Ja m' ho penso. ¡Pobre Pere! El mon se li va venir á sobre.

ENRICH Al moment s' armá un escandol com no s' en recorda un altre en la historia del Cassino. Semblava alló l' Infern en dia de gran festa... Y el meu pare, atropellat, vensut, al pensar qu' en tant de treball no havia pogut realisar l' ideal de tota la seva vida... per volguer arreglar l' enteniment dels altres... ¡el pobre hi va deixar el seu!

BERNAT Y ¿qué había d' arreglar? El qui es posa á Redemptor... Jo també l' any passat ab aquella feta del burro... ¿t' en recordas, noya? Que no em passa lo mateix.

ENRICH Ab un burro...?

BERNAT Sí; ja t' ho contaré quand ton pare...

VEU (*Cridant desde dintre*). ¡Bernat!

BERNAT La mestressa. (*Cridant*). ¡Ja vaig...! (*Dirigintse á Enrich á un temps que coloca la seva cadira al peu de la finestra*). Li diré qu' has arribat... Pero jo no goso á contarli lo del teu pare... No fos cas que la sorpresa...

VEU (*Desde dintre*). ¡Bernat!

BERNAT (*Corrent á dintre*). ¡Vaig! ¡Dona mes impertinenta...

ESCENA VI

ROSALIA, ENRICH y al final BERNAT

ROSALIA (*Vivament disgustada*). Pero... ¿qué es lo que passa aquí? ¿A qué se deu la seva presencia en aquesta casa y en nom fingit?

ENRICH Comprench perfectament justificadas las sevas preguntas y la seva sorpresa; pero jo li donaré complerta satisfacció de tot quand me demana.

ROSALIA (*Ab enfado*). La satisfacció mes grand que podría donarme, Enrich, es la de no haber traspasat las portas de aquesta casa ab las condiciones extravagants en que vosté ho ha fet.

ENRICH Per favor no em parli ab aquest tó de queixa, ni vegi aquesta cara entristida; que es ella, encare que no ho sembli, la culpable de tot.

ROSALIA (*Ab sequetat*). Gracias.

ENRICH Sí, Rosalia; avuy cumpleixen vuit dias que no la he vista, que no reposo, ni visch. La Universitat m' espera per acabar els meus estudis... tot en el mes complert abandono. Y sempre ab l' ansia, cada dia mes vivent, de poder contemplar avans de partir lo qu' em dona forsas y vida pera sostenir la lluyta que m' entristeix la joventut quand mes afanyosa está d' alegría.....!

ROSALIA (*Ab carinyo*). ¿De veras?

ENRICH Tal com ho sent. Y per aixó resolució tenia feta de saltar per la finestra aquesta nit.

ROSALIA ¡Si que l' hauria fet bona! ¡Quin disbarat!

ENRICH Potser no tant gros com el que he fet are.

ROSALIA Espliquis qu' estich impacienta.

ENRICH Pues, avuy, com tots els contats dias que passo aquí, m' he posat de centinella no gaire lluny (*senyalantle*) d' aquella finestra. Al poch rato, se m' acosta un jove, y ab aire apocat me pregunta si se ahont viu 'l senyor Bernat Manso. «El carrer me sembla qu' es aquest—me diu—pero 'l número no 'l recordo». Anaba á darli la resposta quand de prompta se m' acut una idea diabolica. «Sí—li contesto—conech al senyor Bernat; y miri quina coincidencia, jo vaig are á casa seva, y si no es serli molest, tindré el gust de acompanyar-li». Y comensem á caminar. Com la casa fa cantonada he tornat ab ell carrer avall...

ROSALIA Y vosté diu ¿que la Universitat l' espera?

ENRICH Sí; es cert.

ROSALIA No será pas per doctorarlo en picardia.

ENRICH Ja veig que m' ha entés. El meu temor era que llegis el rotol qu' hi ha dalt del portal... A mes preguntas, ell me contesta, y el nom me diu y qui 's me conta y del carinyo que son pare sent pel de vosté. m' entera ab alguns detalls. Mes que ha vingut ab son pare... aixó si que no m' ho ha dit. Y arribem á casa meva; al meu cuarto el condueixo, als meus prechs l' home se senta, li dich que vaig á avisar, surto del cuarto, tanco per fora la porta, pego tres salts y sensa ni jo darmen conta me trobo al mitj del carrer y camí d' aquesta casa. Y aquí me té... realisant aquella idea diabolica.

ROSALIA (*Disgustada*). Y que no te res de sábia. D' un moment á l' altre se presenta el senyor Pere, se descobreix que vosté no 's el seu fill.... ¡y figuris l' escandol qu' aquí se va á armar!

ENRICH Es qu' ell s' ho callat que vingués en companyia del seu pare. De lo contrari...

ROSALIA (*Interrompint*). Prompta vagissen; li suplico. Si vosté s' en va avans que arribi el senyor Pere y qu' el meu pare aquí torni, en dientlis que jo á vosté no 'l conech, ni se d' ahont ha sortit... pot ser la cosa de moment quedaria mitj arreglada.

ENRICH No s' enfadi, Rosalia, partiré. Pero avans, paguim al menos lo degut. Si m' en vaig tal com he en- trat res adelantat tindré.

ROSALIA Pero... ¿Qué vol?

ENRICH Vuy... son ánima, son cor; vuy que siga tota meva, Rosalia.

ROSALIA ¡Enrich: vosté desatinal (*Ab tó de súplica*). Vagissen; per caritat li demano.

ENRICH (*Resolt*). No, Rosalia, quand me digas es ara per demés. Jo no paso aquella porta sensa una contesta.

ROSALIA (*Ab angunia*). Y... ¿si venen?

ENRICH (*Decidit*). Estich resolt á tot. ¿M' estimas?

ROSALIA Sí; ja ho sabs. Vesten y jo et juro....

ENRICH Oh, no juris qu' els juraments d' amor, en aquestos instants, son lletras comercials, d' un negociant apurat. Quand vens el plasso no es pagan.

ROSALIA Donchs... ¿quina prova vols? A no estimarte ¿hauria tolerat ab el meu silenci l' haber portat á cap el teu atreviment?

ENRICH Es cert.

ROSALIA Te perdono tot el trastorn qu' has promogut; pero vesteten desseguida.

ENRICH (*Ab passió*). M' en vaig; pero avans vuy repetirte Rosalia, (*Apareix Bernat per la porta esquerra*), que de tos ulls roban la claror els astres, fins aquells qu' en el mes entllá se perdan. Què de tos llavis es ahont la primavera va á recullir ses frescas rialladas, els seus vius colors y las suaus aromas que l' aire avarament reté entre ses

mallas, misteri de la vida. Y que...

(*Reparant la presencia de Bernat*).

si... no... es... se... el... no...

BERNAT (*Adelantantse*). ¿Noy, que ja has acabat la corda...?

ROSALIA ¡Pare!

ENRICH (*Apart*). ¡Redimoni, el vell!

BERNAT Sembla, noya, que t' agradan las refiladas tocatas d' aquesta caixa de música. ¡Be, noy, bel ¡Caraca, que vas depressa! ¡Si qu' ho portabas calent! Aixó si qu' es arribar... Res; que si tardo un xich mes te trobo á la segona part del ditxo. Calma fillets meus, calma. Que si bé es cert qu' els desitjos del teu pare y meus han sigut sempre de que la meva filla fora ab el temps la teva esposa... aixó no vol dir qu' avans no s' estudiéu els characters, las qualitats y tot quand contribueix á fer dos personas felissas. Y quand no os capiga dupta de qu' es aixis .. carregueu ab la creu, qu' en tot y portarla dos no deixa á voltas de ser bastant feixuga.

ENRICH (*Content!*). ¡Senyor Bernat!

ROSALIA (*Avergonyida y abrassant á son pare*). ¡Pare...!

BERNAT Vaja; no sigueu criaturas; no s' enterniu. (*Dirigintse á Rosalia*). Igual va passar ab te mare el día que va arreglarse l' assumpto. Mentres á n' ella li queyan las llágrimas per fora, jo per dintra reya com un tonto. Y després... (*Apart*). Després tot va anar á la revessa.

ENRICH Senyor Bernat, ja es hora de que vagi en busca del meú pare; tot seguit serém aqui.

BERNAT Si, Pauet; que no sabs tu els desitjos que tinch de veurel.

ENRICH Senyor Bernat, hasta molt prompta. Adeu, Rosalia.

(*Se dirigueixen cap á la porta del fondo. Avans d' arriba-rhi s' obra la porta y apareix el senyor Pere ab els brassos oberts, una maleta en una ma y un parell de*

pollastres á ne l'altre. Despres de abressarse ab en Bernat deixarà la maleta y el parell de pollastres sobre el banch de treball).

ESCENA VII

Els mateixos y PERE

PERE (*Cridant en broma*). ¡Alto, alto! ¡Que ningú passi endavant!

BERNAT (*Corrent á abressarlo*). ¡Closca estimát!

ENRICH (*Apart*). ¡Ara si que la casa s' en ve á sobra...!

ROSALIA (*Apart*). ¡Quin contra temps!

PERE ¡Rosalia, vina aquí! ¡Que guapa, que xamosa estás! (*L' abraça y dirigintse després á Bernat diu content*). ¿T' en recordas quand era menuda, que per la mes petita contrarietat sempre feya el ploricó y que jo per ferla callar l' amenassaba en ficarmela á la botxaca... Pues de ràbia que li feya per qu' aixó era tractarla de «nana», de bon matí, avans de jo obrir els ulls, me cosia las botxacas... ¡Je, je, je! ¡Mirala com ha crescut! ¡Ja no tinch botxacas per tu!... Y ¿la Tuyas? ¿qu' es fa el tocado?

BERNAT ¡Ay Pere! De la Tuyas sols ne queda la mitat y encare la part contraria... la dolenta.

PERE ¿Que dius are?

(*Enrich y Rosalia á un costat discutint ab veu baixa*).

BERNAT Lo que sents; ja la veurás ¿Y la teva dona? ¿Com dintre l' has deixada? Qu' en portas alguna de cap, calaveron?

PERE Sempre serás el mateix. ¡Je, je, je! Per tu no han passat els anys, Bernat.

BERNAT Suposo que deu seguir tant beata com sempre. ¡Quinas agarradas habiam sostingut! ¿T' en recordas? Jo respecto totas las creencias; pero la dona beata, ja ho sabs, no la puch resistir. Me fa el mateix efecta qu' un ram de flors marcit posat á taula á l' hora de menjar. ¡Ja poden fer bona

flaire las viandas.... sempre sentireu la mala olor d' aquellas flors passadas!

PERE ¡Je, je, je! No em faixis riurer. (*Mirant á son entorn*). Y ¿el meu fill que no ha vingut?

BERNAT ¿El... teu... fill?

PERE Si. Per no perdre temps esperant á que m' entreguessin lo que portaban facturad, ha volgut adelantarse... (*Dirigintse á Rosalia*). Cosa molt natural en qui es jove y estima...

BERNAT ¿El... el... el teu fill...?

PERE Sí, Bernat.

BERNAT (*Ab tó carinyós y senyalant á Enrich*). Miratel, Pere... es aquest.

ENRICH (*Apart*). ¡Jo no m' el goso á mirar!

VEU (*A dintre cridant*). ¡Bernat!

BERNAT (*A Rosalia*). Noya, veshi tu. Digali que ja hi aniré.

ROSALIA (*S' en va per la porta esquerra dient, com si parlés ab si mateixa*). Si jo ho contés á la mare.

PERE (*Ab estranyesa*). ¿Aquest es el noy?

ENRICH (*Apart*). Y per desgracia no m' hi assemblo de res.

BERNAT No sigas aixis y deixat de caborias, que tu ja sabs lo molt que t' aprecio y el veuret d' aquet modo... creuma que me fas una trancadissa per aqui dintre el cor, com si se esbadallés una vidriera. (*Agafa á n' en Pere pel brás*). Te... mira... ¿No veus aquest noy tant guapo? ¿No veus aquesta boca y aquest nas, qu' estant dient: ¡Tot es Closca!

VEU (*Cridant á dintre*). ¡Bernaat!

BERNAT (*Anant cap á la porta esquerra*). Ja vaig: ¡Caraca de dona!

PERE (*Cridant esbarat y agafant á Bernat pel bras*). Alto! Alto! Alto!

BERNAT Ay, ay, ay! Mare de Deu. (*S' en va corrents*).

ESCENA VIII

ENRICH, PERE y *al final* BERNAT

ENRICH (*Apart*). Ara sí que me las guillo...

PERE (*Agafant á Enrich pel bras*). Escolti y perdoni...
¿Que aixeca el coltze en Bernat?

ENRICH No senyor; ja li contaré un altre estona... Tinch
pressa... m' están esperant... un malalt. . y no
em puch entretenir.

PERE ¡Ah, no, no! ¡De cap manera! Vosté d' aquí no
s' en va que no expliqui aquest enredo.

ENRICH Torno al moment.

PERE No senyor, no. Estimo massa á n' en Bernat per
quedarme ab aquets duptas. ¿Com dimontre vos-
té no ha protestat quand li han dit qu' era el meu
fill?

ENRICH Pues... ja veurá...

PERE Ja l' escolto.

ENRICH Senyor Pere... avans que tot... ha de sapiguer...
que...

PERE Digui, home; soch tot orelles.

ENRICH Pues... que jo soch el metje d' aquesta casa.

PERE Ah! Molt senyor meu.

ENRICH Vosté mani. Donchs, com li anaba dient... vos-
té... ja es un homa vell.

PERE Es veritat.

ENRICH Y deu sapiguer... que la terra.. no es el cel.

PERE Sensa ser vell ja ho sabia.

ENRICH Vuy dirli ab aixó qu' aquest mon qu' habitém,
es el mon mes pervers que se coneix; de manera
qu' es un sach tant replé de cosas raras y mons-
truosas, embolicadas en el misteri, que la Huma-
nitat, vulgas que no vulgas, s' hi confon comple-
tament.

PERE (*Que no compren*). Homa; vagi seguint.

ENRICH Tot se pot esperar, con tal no siga alga bo, en aquesta vall de llàgrimas, miserias y sofriments. Sensa saber com, ni quand, ni á qué, ni per qué ve el quento, se presenta are un disgust... un dolor... y en un moment se veu perdre la fortuna, la familia y á vegadas, no las menos, la rahó.

PERE Es molt cert. (*Apart*). Y tot aixó á qué vindrá.

ENRICH Pero l' homa d' experiència que s' ha guanyat el nom de vell y ha sapigut navegar en el mar tenebrós de la existencia pes temporals que se li hagin presentat... Aquest, com li dich, deu mostrarse indiferent á tot y contemplar ab ánimo seré y cor fort, las miserias de la vida, fins qu' el cel el crida á disfrutar de las sevas delicias.

PERE Molt be. (*Apart*) Aixó acabarà malament.

ENRICH Per lo tant, senyor Pere, no s' alteri, ni es trastorni, quand descorri l' espés vel d' un quadro trist.

PERE ¡Dimontrel! Pues... ¿qué passa aquí?

ENRICH Lo que passa es horrorós. !

PERE Me fa posar pell de gallina. ¡Quina calma! Acabi, li suplico!

ENRICH Donchs, be; el senyor Bernat, no está bó.

PERE Pero... ¿que es lo que té?

ENRICH Un derrame en el cervell l' ha deixat... (*Tocantse el cap*). Pues...

PERE ¡Que...? ¡Com! ¡Qu' es lo qu' entenç? (*Tocantse el cap*). És á dir... que. .?

ENRICH ¡Rematat!

PERE (*Com desmayantse y dirigintse á una cadira fins sentarse*). ¡Ay! ay! ay! ay! ay!

ENRICH (*Assustat*). ¡Senyor Perel

PERE ¡Ay, ay, ay! ¡Jo me moro!

ENRICH ¡Animo, ánimo senyor Perel

PERE ¡Ay! ¡Quinas punxadas al ventre! ¡Sembla que

m' hagi empassat el coixinet de las agullas! ¡Ay, ay, ay!

ENRICH Serenitat!; que no es cosa de cuidado.

PERE ¡Ay, doctor! M' haurá sigut la noticia mes dolenta de lo que vosté es creu. Jo tinch un mal:

ENRICH ¿Sí? ¿Y ahont?

PERE No ho sé; pero diuen qu' es del fetja. ¡Pobre Bernat! Y ¿vol dir que tindrà cura?

ENRICH Ja ho crech; y vosté li he ajudarà.

PERE Y ¿de qué li va venir?

ENRICH D' un fort disgust que va passar per un burro. Ja li contarà ell mateix...

(Per la porta esquerra treu el cap en Bernat).

No tinga el mes petit cuidado; aixó passarà..... Bueno, bueno; ja veig que va sossegantse, que está millor... y ab el seu permís el deixo.

BERNAT *(Adelantantse)*. Noy; vina. Entra al cuarto que la dona et demana y la Rosalia també.

PERE *(Apart)*. Tracta de noy á n' el metja. Es boig, no hi ha dupta.

BERNAT *(A Enrich que no sab per ahont girarse)*. Ves; deixans sols.

ENRICH *(Apart)*. Ha dit que la Rosalia també. *(Dubtant)*. Aixó es qu' ab sa mare...

BERNAT Vaja, noy, que t' esperan.

ENRICH *(Resolt anant per la porta esquerra)*. A dintre, Enrich!

ESCENA IX

PERE y BERNAT

BERNAT *(Rient y acostantse á Pere)*. ¡Je, je, je! ¡Ay caraca caraca! Y ¿donchs, Pere? ¿Cóm anem?

PERE Be, home, molt be; aixis m' agrada veuret, content, Bernat. Tired 'ho tot á l' esquena que l' ho-

me ha de sapiguer viurer en aquest mon... Seyem vina, seyem. (*S' assentan*).

BERNAT No vas desencaminat; ja dius bé; pero hi ha qui ho aconsella y no vol entendo aixís.

PERE No te capfiquis en res y deixat de caborias, Bernat; y á las penas..... punyaladas..... com deya aquell. Tu estás vell, estás malalt y et morirás si no et cuidas. Si me vols creurer á n' ha mí en quatre días estás curat.

BERNAT ¿Las... meas... cabórias?

PERE Sí, home, si. Contem la feta del burro.

BERNAT ¿De quin burro?

PERE ¿No et passá un fet...?

BERNAT ¡Ah, sí! Y ¿qui t' ho ha dit?

PERE Are mateix m' ho acaba de dir el metje.

BERNAT ¿Quin metje...?

PERE ¡Ay, ay; el teu!

BERNAT Res; no hi ha manera. Ja veig que t' ha pegat per aquí... Vell, malalt, caborias, el metje... A n' aquest pas no tardarás gaire en ferme du el combregá, la extremaunció, la caixa de morts, da ordres perque destapin el nitxo y avisin la parentela pel dia dels funerals.

PERE Be; no t' enfadis, ni t' exaltis. Calma Bernadet, calma. Contem, contem aixó del burro, que tinch curiositat en saberho. Aveyam, aveyam com va tenir lloch lo qu' et causá tant fort disgust.

BERNAT Vaja, te seguiré la corrent; no fos cas qu' hi perdessim y sortissis de pollaguera. Pues ja veurás... L' any passat, una tarde que no teniam gaire feyna vaig dir al manxaire: «Ves; engatxe el burro al carret y vindrás ab mí á la vinya». A l' anada tot va seguir com una seda; mes al vení, ja entrada de fosch y quand encare 'ns mancaba una mitja hora per arribar á casa, el burro ensopega... y ¡cataplum! ja 'ns tens al manxaire y á mí dant giravols per la carretera.

PERE Y ¿vareu pendrer mal?

BERNAT Nosaltres no; pero sí el burro que degué llastimarse una pota. Imposible ferli dá un pas; per lo que ja habiam pres la resolució d' abandonar-lo. Mes per altre part me dolia tenirlo que deixar allí terra, sol y ferit. La fosca s' envenia á sobre y la veritat me va fer compassió la pobre bestia.

PERE Sempre has tingut bons sentiments, Bernat.

BERNAT «Noy—dich al manxaire—ajudam á carregar al burro y una volta siga á dalt del carret, tirarem d' ell y cap á casa». Carreguem la bestioleta y fent nosaltres de caballeries entrem á ciutat. Per desgracia al entrar al carrer Nou, comensa á bramar, com may habia sentit bramar á cap burro... ¡y creume que n' he sentit bramar á molts! Se n' adona la quitxalla....

PERE Si que va ser un pas....

BERNAT ¡Oh, esperat! Y se posan ab grans crits: «¡Dos boijos, dos boijos!» y ens comensan á rodejar y tirar algunas pedras. El manxaire y jo prou cri-dabam per aturals; pero.... ¡ca! Per moments els crits creixian y aumentaba la gentada. Allavors s' assusta el burro y comensa á cossejar ab tal fúria... qu' el carret va ferse á trossos y per segona vegada el manxaire y jo 'ns veyém rodolant per terra.

PERE Y ¿tampòch vas pendrer mal?

BERNAT Ni el blau mes esblanqueit. El burret al veures lliure de tota traba, pegá un salt; y passá per sobre nostre lo mateix qu' un dimoni ab un cuet á la cua... Apretá á corre... á corre... y á corre... y aquesta encare es l' hora que res s' ha sapigut d' ell.

PERE Això t' ensanyará á no fer favors á burros.

BERNAT Pues, mira, no pots imaginarte lo malalt que 'm va posar el fet aquest.

PERE Pera això 'l metje m' ha dit....

BERNAT (*Interrompint*). Pero... ¡Caraca! Ja hi tornem. ¿Si

á n' aquí no hi ha tal metjel ¿No ho veus que dius disbarats? Es possible que no pugas esmenar per tu mateix aquest cap teu que no atina? ¿Y qu' una cosa tant petita que no puja un gra de sorra t' hagi fet perdre l' *oremus*? ¿No volias posarte á Redemptor? ¿Sí? ¡Donchs ja ho has lograt!

PERE (*Referintse á qu' es boig y apart*). Are ho veig y ho toco...

BERNAT ¡Malehida l' ambició y els homes que li van darrera! ¡Vetaqui totes las gangassas del ditxós volguer manar...! ¿No volias ser President...? Donchs ja tenim al President fet un boig de cap á peus.

PERE Pero, Bernat, sossegat; pot ser encare tornaré el burro.

BERNAT (*Encegat*). ¡Y que torni! Pero, tú, sols tú, en tens la culpa. Això de volguer manar als homes com á las besties no ha donat, ni donará may resultats. El resultat es contrari. ¿Veus? Tú si que t' has ben arreglat. ¿No volias la Lley Natural...? Donchs, te; ja la tens escrita damunt las tevas costellas.

PERE Vols fer el santíssim favor de tancar la boca...?

BERNAT No vull callar ¡reacaraca! ¿De ahont ho has tret, desgraciat, qu' el teu fill no es teu? ¿Quins motius tens? Si quant aquest cas se presenta en un matrimoni, tothom sab l' engany menos el pobre enganyat, ¿com no vols tenir el cervell á l' invés si en tú passa tot lo contrari dels altres?

PERE ¡Això per mi es un mon nou!

BERNAT Es clar qu' are ho deu ser de nou. Com que l' altre t' el van fer á trossos per sobre l' esquena...!

PERE (*Aixecanse de la cadira*). ¡Bernat, Bernat, Sembla mentida qu' un burro t' hagi trastocat la rahó d' aquesta manera!

BERNAT Pero... ¿que te que veurer la meva rahó ab el burro? Pere... ¡tu desatinas! ¡Te tancarán...! ¡vaya si te tancarán! ¡Farás goig ab la *camisa de fer las forsas*! Y ¡tot per aquella malehida presiden-

cia qu' en mal hora vas lograr...

PERE Pero... si 'quí no hi ha tal presidencia... ni for-
sas... ni camisa. ¡Bernat, Bernat!

ESCENA X

Els mateixos y TOFOL

TOFOL (*Entrant*). Salud á tothom.

BERNAT Hola, Tofol.

PERE (*Apart y ab impaciencia*). Y el meu fill sensa ve-
nir. (*Se dirigeix á la finestra y s' hi arrepenja*
com mirant al carrer).

TOFOL (*Reparant ab els pollastres*). Y donchs, Bernat,
¿que s' os ha mort la dona?

BERNAT Y aixó, ¿per que ho dius?

TOFOL Veig aquest parell de pollastres sobre el taulell.

BERNAT Si; per brometas estich are.

TOFOL Y donchs ¿que hi ha de nou?

BERNAT (*Senyalant á Pere*). Un boig.

TOFOL ¿Que 'm dieu are? Y ¿el teniu deslligat?

BERNAT Te manias no més. Diu que el seu fill no es seu.

TOFOL De segur que no es veritat. Si ho fora prou estaria
gras y roig com jo mateix.

PERE (*A Bernat y dirigintse cap á la porta del fondo*).
M' en vaig en busca del meu fill. Extranyo molt
la seva tardansa.

BERNAT Vina, Pere; entra á dins y el veurás. Está ab la
Tuyas y la Rosalia.

PERE ¿Per que no ho deyas avans, sant home? Ja esta-
ba intranquill

BERNAT Pero... si t' ho dit y tu mateix l' has vist entrar.

PERE ¡Ja hi torném, Bernat!

BERNAT Sí; y hi tornaré sempre! ¡No m' ho puch treurer
del cap! ¡Es inútil...! ¡Per arribar á ser President
deixar de volguer ser pare...!

PERE (*Enfadat*). No se si posarme á riurer ó agafar la porta y no tornar mes per aquesta casa.

TOFOL (*Esbarat y dirigintse á Bernat*). Doneume el picot y la fanga que no estich per romansos, Bernat.

(*Bernat y Tofol s' en van al fondo cap á l' angul de la dreta y aqueil li dona las eynas*).

PERE (*Adelantantse y apart*). No hi ha dupte qu' el burro li va donar una cossa mes amunt de las orelles y se li va fer una macadura entre el cuiro, l' os y la part mes tova del enteniment.

(*Se sentan al carrer crits de: «jagafeulo, agafeulo, es boig!» S' obra la porta violentment y apareix en Pauet, la corbata desfeta, cara desencaixada, y ab marcada fatiga. S' embesteix ab en Tofol qu' el fa caurer. Radera d' ell els treballadors, Mercé y gent del poble. Per la porta esquerra surten ab motiu del escándol, Rosalia y Enrich. A la dreta Pere y al mitj de l' escena en Bernat. Cuadro*).

ESCENA XI y última

ROSALIA, MERCÉ, BERNAT, ENRICH, PERE, ALEIX, TOFOL, PAUET y els treballadors que se posan á la feyna quand el conflicte se va arreglant.

PAUET (*Tirantse al coll d' en Pere*). ¡Ja el tinch! ¡Ja el tinch! ¡Ja el tinch!

PERE ¡Fill meu! Pero... ¡qu' et passa!

BERNAT ¡Un altre boig!

TOFOL ¿Boig... y e m tira per terra? (*Va per pegar á Pauet y en Pere l' atura*). Are ray, que tinch el menescal avisat. No vindrá d' una visita.

PERE Pero, ¿si aquí no hi ha tal boig, sant home? (*Li dona explicacions*).

ROSALIA (*Arrodillantse als peus de Bernat*). ¡Perdó, pare!

ENRICH (*Arrodillantse als peus de Mercé*). ¡Mare, perdó!

(*Bernat, alelat per lo qu' á son entorn passa, mirará als*

grupos formats per en Pere, Pauet y Tofol á la dreta y Mercé y Enrich á la esquerra. Al dir Bernat las següents paraulas, tant la Rosalia com l' Enrich, se aixecan de arrodillats. Aquest últim parlará ab la Mercé, com si li espliqués els enredos qu' ell ha ocasionat).

BERNAT (*Palpantse*). ¿Somnio? ¿O es qu' el qui ha perdut l' enteniment soch jo? ¡Per tots els claus que va trobar Santa Elena, digueume que passa aquí ó esclato com una bombal

PERE Pero .. ¡fill meu!

BERNAT Are l' altre...!

PERE ¿D' ahont surts, Pauet, ab aquest estat tant llas-timós?

PAUET (*Senyalant á Enrich*). Aquell boig m' ha tancat á casa seva.

BERNAT ¿També boig? ¡Al cap d' avall! tothom será boig en aquesta casa!

MERCÉ (*Adelantantse*). Dispensi, senyor...

BERNAT Bernat, per servirla.

MERCÉ (*Senyalant á Enrich*). Del únich boig que jo responch es d' aquest.

PERE ¡El metjel

PAUET ¡Aquell que m' ha tancat!

BERNAT ¡En Pauet!

MERCÉ No senyor: l' Enrich, el meu fill.
(*Els treballadors haurant fet fora la gent de la porta y la tancarán*).

BERNAT Peró... ¡caraca! Diguím: (*Senyalant á n' en Pauet que parla ab en Pere*). ¿Quí es aquell?

MERCÉ Es el fill del senyor ab qui enrahona.

BERNAT Donchs (*Senyalant á Enrich*). ¿Y aquest jove?

MERCÉ Es el meu fill.

BERNAT Donchs... aixis... ell... el jove... l' altre... vosté... el fill... el metje... ¡Ay, ay Bernat, ara sí qu' et veus perdut!

VEU (Desde dintre). Ay! ay! ay! ay!

BERNAT ¡Bol! No mes me faltava la dona ab la migranya.

TOFOL (Apart). Tant bona estigués l' euga.

MERCÉ Senyor...

BERNAT Bernat, per servirla.

MERCÉ No s' hi capíqui; de tot estich enterada. No hi ha remey.

BERNAT Pero... ¿quin remey? ¡Caraca, recaraca, caraca!
¡Jo esclato!

MERCÉ Escolti, senyor...

BERNAT Bernat, per tornarla á serví.

MERCÉ Jo li explicaré. Fa días que tinch la germana gran malalta y li vaig prometa qu' avuy ab el meu fill iriam á passari el dia. Aixis ho he fet; pero veyent qu' era l' hora de dinar y l' Enrich no habia comparagut jo mateixa he anat á buscarlo.

BERNAT Senyora, me 'n alegro molt; pero fins aquí...

MERCÉ Ja veurá. Arribo á casa; entro y sento grans crits y cops violents á la porta del cuarto del meu fill. Corro cap allí y em trobo ab la porta tancada; mes reparo la clau per fora... obro... y era...

PAUET Jo que feya prop d' una hora que m' estava allí tancat. Pero jo al moment que noto que la porta se m' obría, pego empenta, apreto á correr, arribo al carrer y prenh un' altre embestida. La gent prou me cridaba: «¡Atureulo, qu' es un boigl!» Pero jo sempre corrent per carrers y travessías, fins qu' arribo aquí devant y llegueixo dalt de la portalada: «Bernat Manso, Ferrería,» pego una empenta á la porta, y... aquí me tenen sano y salvo.

PERE ¡Oh, el meu noy es molt aixerit!

TOFOL ¡Vaya un aixerit! Y ab una mica mes me deixa com una coca quand un si ha assentat á sobre.

BERNAT (A Enrich). Y ¿quin era el seu intent al tancar (senyalant á Pauet) en aquell jove?

ENRICH Pues fingirme el fill del senyor Pere Closca... pero,

sensa cap mala intenció. Jo, senyor Bernat, estich malalt...

BERNAT ¿Qué potser vol que l'acompanyi á cal metje?

ENRICH Res d' aixó. Jo la meva medicina la conech.

BERNAT Home; n' estich content.

ENRICH Gracias. Es la seva filla.

BERNAT ¿Qué diu?

ROSALIA Sí; pare.

MERCÉ Senyor Bernat...

BERNAT ¡Gracias á Deu que m' el diu!

MERCÉ Perdoni á n' aquestas dos criaturas. Sensa criaturadas ¿qué fora l' amor?

BERNAT Senyora; ¿qué vol que fos? ¿La ruina del fabricants de biberons...?

MERCÉ Jo li suplico, li prego, que consenti ab els seus desitjos.

BERNAT (*Com preguntant qu' els hi sembla*). ¿Pere...? ¿Pauet...?

PERE Per el noy no te amoinis. En el poble 'n te una de rossa que m' el fá ballá com vol.

PAUET Jo ray, senyor Bernat.

BERNAT Donchs, Enrich... aquí la tens. ¡Ey! si ella n' está contenta.

(*Rosalia abaixa 'l cap y Enrich l' agafa per las mans*).

VEU (*Desde dintre*). ¡Ay! ¡aaay! ¡ay ¡ay!

(*Mercé y Rosalia es dirijeissen cap á la porta esquerra y entran á dins al dir lo seguent en Bernat*).

BERNAT Noya, ves á dintre y dona á te mare aquells polpolvos qu' acaban en *ina*. Diuhen que tot lo qu' acaba en *ina* es un veneno que á la curta ó á la llarga mata; pero lo qu' es jo ja n' estich ben desenganyat. (*Agafa á Enrich pel bras y adelantantse diu*). Mira, Enrich; si de casat vols ser felis procura, per tots el medis, que la teva dona... no pateixi de migranya.

UNA PESETA